

L'EUTANÀSIA

(Resum)

Al parlament espanyol estan tramitant dues proposicions de llei per regular l'eutanàsia. S'han introduït sense suscitar cap debat social, com si fos una proposta progressista que respongués a una gran demanda social. Crec, però, que s'ha de reflexionar sobre el que suposa l'eutanàsia i explicar perquè els cristians considerem que l'aprovació de l'eutanàsia significarà un gran retrocés i una derrota social.

1. Què és l'eutanàsia i el suïcidi assistit

- L'eutanàsia és l'acte deliberat de posar fi a la vida d'un pacient, bé proporcionant-li una substància letal o bé deixant de proporcionar-li les cures necessàries per a viure, per tal d'eliminar el dolor. El suïcidi assistit consisteix a proporcionar a una persona, a petició expressa seva, els mitjans necessaris perquè ella consumi el suïcidi.

- Des del punt de vista moral tant l'eutanàsia com el suïcidi assistit són un crim contra la vida humana. L'eutanàsia és una manera d'homicidi que cap fi pot justificar. El suïcidi assistit s'afegeix a això que implica a altres persones en aquest acte.

2. El valor inviolable de la vida

L'ésser humà, en qualsevol situació física o psíquica en què es trobi, manté la seva dignitat. El dolor i la mort no poden ser criteris que mesurin la dignitat de la persona, que la posseeix només pel fet de ser un ésser humà. Encara que es trobi en una situació vulnerable, esteim davant d'un bé fonamental i inalienable -la persona humana- que només podem reconèixer i respectar. Aquesta veritat és accessible tant des de la raó com des de la fe:

1.- La raó humana pot comprendre que la vida humana és el primer bé i la condició de gaudir dels altres béns. El valor inviolable de la vida és fonament de qualsevol ordenament jurídic.

2.- La fe confirma el que la raó adverteix i ajuda a comprendre que la vida és un do de Déu i que el seu valor no canvia en les circumstàncies extremes de la vida. El Concili va afirmar que l'home és "l'única criatura a la terra a la qual Déu ha estimat per si mateixa" (GS 24). L'amor singular del Creador per cada criatura li confereix una dignitat infinita.

L'oposició a l'eutanàsia i l'aposta per la vida no és una cosa que defensi l'Església perquè és retrògrada ni tampoc és una qüestió únicament religiosa, sinó que és fruit de la convicció que la vida humana és el primer bé que hem de defensar i, per això, no existeix un dret a disposar arbitràriament de la pròpia vida.

3. Factors que impedeixen copsar el valor de la vida

En la nostra cultura del benestar, hi trobam una sèrie de factors que impedeixen copsar el valor intrínsec de la vida humana:

1.- La reclamació d'una mort digna. Aquesta idea d'una "mort digna" està vinculada a la de "qualitat de vida". Es considera que una vida és digna només si té uns determinats nivells de qualitat. Però aquesta qualitat es mesura d'acord amb els estàndards de la societat de benestar (possibilitats econòmiques, joventut, força, benestar psicològic, ...), que oblida la dimensió relacional i espiritual de la persona.

2.- La compassió. S'apela a la compassió quan el sofriment es qualifica com "insuportable", per ajudar a morir. En realitat, la compassió humana no consisteix a provocar la mort, sinó en acollir el malalt, en sostenir-lo enmig de les dificultats, en oferir-li afecte, atenció i mitjans per alleujar el sofriment. El que s'ha de suprimir és el dolor, no al pacient.

3.- L' individualisme porta a valorar la persona en tant que manté la seva capacitat d'autonomia. Per això es pensa que resulta insuportable una vida de dependència (en l'alimentació, la neteja, el transport, la manca de control personal) i que, en aquestes condicions, és millor la mort. A més es considera que cuidar a algú que no té autonomia és un "favor" que se li fa i no es valora a la persona en si, independentment de la seva autonomia o la seva utilitat social.

4.- Dret d'autodeterminació del pacient. Se sol invocar el dret del pacient a decidir i s'invoca la seva llibertat per provocar la seva mort. Però, com diu la carta "Samaritanus bonus", així com no es pot acceptar que un altre home sigui el nostre esclau, encara que ens ho demanés, igualment no es pot triar directament atemptar contra la vida d'un ésser humà, encara que aquest ho demani. Per tant, suprimir un malalt que demana l'eutanàsia no significa en absolut reconèixer la seva autonomia i apreciar-la.

4. Cuidar el malalt. L'atenció integral

Comprovar la vulnerabilitat de les persones ens ha de conduir a una ètica de la cura, és a dir, a l'atenció responsable dels homes i dones necessitats d'atenció física o espiritual. Quan arriba el moment en què la medicina no pot intervenir amb tractaments específics sobre la malaltia, segueix vigent la responsabilitat mèdica de cuidar fins al final a la persona: "Curar si és possible, tenir cura sempre". Hi pot haver malalts in-curables, però mai in-cuidables. Les maneres de cuidar són múltiples:

1.- Suport mèdic. Encara que es trobi en situació terminal, el malalt té dret a l'atenció mèdica.

2.- El suport psicològic és molt necessari, perquè el malalt es veu amenaçat per l'angoixa davant la mort, els dubtes, la solitud, la desesperança.

3.- Suport social. El malalt pateix quan la societat mesura el seu valor en termes de qualitat de vida i li fa sentir-se una càrrega per als projectes d'altres persones.

4.- El suport familiar és fonamental, perquè la presència, suport i afecte de la família és el primer factor terapèutic.

5.- Suport espiritual i religiós. La llum de la fe ajuda a comprendre el sentit del seu sofriment i acollir-lo unit a Crist, en qui estan les claus de la vida i la mort.

Si es tracten de manera adequada totes aquestes dimensions, el malalt se sentirà acompanyat i això l'ajudarà a afrontar la crisi que suposa la malaltia i a situar-se davant aquest desafiament.

5. Dret a morir en serenitat: acarnissament terapèutic, cures pal·liatives i sedació

Quan s'acosta el final de la vida, la persona humana té dret a morir amb la més gran serenitat possible i amb la dignitat que li és deguda. Això porta amb si:

1.- Evitar l'acarnissament terapèutic. Respectar la dignitat del morir implica evitar tant anticipar la mort com endarrerir amb l'anomenat "acarnissament terapèutic".

2.- Facilitar les cures pal·liatives. La medicina pal·liativa és un instrument preciós per acompanyar el pacient en les fases més doloroses de la seva malaltia. És important apostar per aquestes cures pal·liatives, que han de ser integrals, és a dir, no només es refereixen als aspectes mèdics, sinó també als psicològics i espirituals.

3.- La sedació (supressió de la consciència). De vegades, per alleujar els mals del malalt, es recorre a la sedació, la qual és lícita. Ha de comptar, en la mesura del possible, amb el consentiment del pacient o, al menys, de la seva família.

6. Morir amb dignitat

Per a la majoria de les persones, "morir amb dignitat" vol dir morir sense dolor o altres símptomes mal controlats; morir al seu temps natural, sense que s'escurci o es prolongui de manera innecessària la vida; morir envoltat de l'afecte de la família i els amics; morir amb la possibilitat d'haver estat informat adequadament, triant, si es pot, el lloc (hospital o domicili) i participant en totes les decisions importants que l'afecten; morir amb l'ajuda espiritual que necessiti.

7. Les lleis eutanàsiques

Una llei a favor de l'eutanàsia o el suïcidi assistit és un mal per a la societat. Introdueix el que el Papa Francesc diu "cultura del descart", que rebutja els éssers humans més fràgils. Abordar el patiment humà prenent eliminar a les persones que ho pateixen, és un fracàs de sistema assistencial, però també de tota la societat, que es desentén dels més dèbils.

Aquestes lleis són greument injustes, perquè lesionen el dret fonamental a la vida. Existeix, per això, el deure greu i l'obligació d'oposar-se a les lleis que faciliten l'eutanàsia (*Evangelium vitae*, 73). L'oposició a l'eutanàsia no és qüestió d'una religió sinó del respecte al dret natural i el reconeixement de la dignitat de la persona, que és la base de tota societat.

L'eutanàsia és sempre un fracàs del qui la defensa, del qui la sol·licita i del qui la practica. L'eutanàsia i el suïcidi assistit no fan a la societat millor, ni més lliure, ni són expressió de vertader progrés. Per contra, amb l'admissió de l'eutanàsia la vida social queda ferida i debilitada.

LA EUTANASIA

(Resumen)

En el parlamento español están en trámite dos proposiciones de ley para regular la eutanasia. Se han introducido sin suscitar apenas debate social, como si fuera una propuesta progresista que respondiera a una gran demanda social. Creo, sin embargo, que es necesario reflexionar sobre lo que supone la eutanasia y explicar porqué los cristianos consideramos que la aprobación de la eutanasia significará un gran retroceso y una derrota social.

1. Qué es la eutanasia y el suicidio asistido

La eutanasia es el acto deliberado de poner fin a la vida de un paciente, bien proporcionándole una sustancia letal o bien dejando de proporcionarle los cuidados necesarios para vivir, con el fin de eliminar el dolor. El suicidio asistido consiste en proporcionar a una persona, a petición expresa de ella, los medios necesarios para que ella consume el suicidio.

Desde el punto de vista moral tanto la eutanasia como el suicidio asistido son un crimen contra la vida humana. La eutanasia es un modo de homicidio que ningún fin puede justificar. El suicidio asistido añade a ello que implica a otras personas en ese acto.

2. El valor inviolable de la vida

El ser humano, en cualquier situación física o psíquica en que se encuentre, mantiene su dignidad. El dolor y la muerte no pueden ser criterios que midan la dignidad de la persona, que la posee sólo por el hecho de ser un ser humano. Aunque se encuentre en una situación vulnerable, estamos ante un bien fundamental e inalienable –la persona humana- que sólo podemos reconocer y respetar. Esta verdad es accesible tanto desde la razón como desde la fe:

1.- La razón humana puede comprender que la vida humana es el primer bien y la condición de disfrute de los demás bienes. El valor inviolable de la vida es fundamento de cualquier ordenamiento jurídico.

2.- La fe confirma lo que la razón advierte y ayuda a comprender que la vida es un don de Dios y que su valor no cambia en las circunstancias extremas de la vida. El Concilio afirmó que el hombre es la “única criatura en la tierra a la que Dios ha amado por sí misma” (GS 24). El amor singular del Creador por cada criatura le confiere una dignidad infinita.

La oposición a la eutanasia y la apuesta por la vida no es, por tanto, algo que defienda la Iglesia porque es retrógrada ni tampoco es una cuestión únicamente religiosa, sino

que es fruto de la convicción de que la vida humana es el primer bien que debemos defender y, por esto, no existe un derecho a disponer arbitrariamente de la propia vida.

3. Factores que impiden captar el valor de la vida

En nuestra cultura del bienestar, encontramos una serie de factores que impiden captar el valor intrínseco de la vida humana:

1.- La reclamación de una muerte digna. La idea de una “muerte digna” está vinculada a la de “calidad de vida”. Se considera que una vida es digna sólo si tiene unos determinados niveles de calidad. Pero esta calidad se mide de acuerdo con los estándares de la sociedad del bienestar (posibilidades económicas, juventud, fuerza, bienestar psicológico,...), que olvida la dimensión relacional y espiritual de la persona.

2.- La compasión. Se apela a la compasión cuando el sufrimiento se califica como “insostenible”, para ayudarle a morir. En realidad, la compasión humana no consiste en provocar la muerte, sino en acoger al enfermo, en sostenerlo en medio de las dificultades, en ofrecerle afecto, atención y medios para aliviar el sufrimiento. Lo que hay que suprimir es el dolor, no al paciente.

3.- El individualismo lleva a valorar a la persona en tanto que mantiene su capacidad de autonomía. Por ello se piensa que resulta insostenible una vida de dependencia (en la alimentación, el aseo, el transporte, la falta de control personal) y que, en esas condiciones, es mejor la muerte. Además se considera que cuidar a alguien que no tiene autonomía es un “favor” que se hace y no se valora a la persona en sí, con independencia de su autonomía o su utilidad social.

4.- Derecho de autodeterminación del paciente. Se suele invocar el derecho del paciente a decidir y se invoca su libertad para provocar su muerte. Pero, como dice la carta “Samaritanus bonus”, así como no se puede aceptar que otro hombre sea nuestro esclavo, aunque nos lo pidiese, igualmente no se puede elegir directamente atentar contra la vida de un ser humano, aunque este lo pida. Por lo tanto, suprimir un enfermo que pide la eutanasia no significa en absoluto reconocer su autonomía y apreciarla.

4. Cuidar al enfermo. La atención integral

Comprobar la vulnerabilidad de las personas nos tiene que conducir a una ética del cuidado, es decir, a la atención responsable de los hombres y mujeres necesitados de atención física o espiritual. Cuando llega el momento en que la medicina no puede intervenir con tratamientos específicos sobre la enfermedad, sigue vigente la responsabilidad médica de cuidar hasta el final a la persona: “Curar si es posible, cuidar

siempre". Puede haber enfermos in-curables, pero nunca in-cuidables. Las maneras de cuidar son múltiples:

1.- Apoyo médico. Aunque se encuentre en situación terminal, el enfermo tiene derecho a la atención médica.

2.- El apoyo psicológico es muy necesario, porque el enfermo se ve amenazado por la angustia ante la muerte, las dudas, la soledad, la desesperanza.

3.- Apoyo social. El enfermo sufre cuando la sociedad mide su valor en términos de calidad de vida y le hace sentir una carga para los proyectos de otras personas.

4.- El apoyo familiar es fundamental, porque la presencia, apoyo y afecto de la familia es el primer factor terapéutico.

5.- Apoyo espiritual y religioso. La luz de la fe ayuda a comprender el sentido de su sufrimiento y acogerlo unido a Cristo, en quien están las claves de la vida y la muerte.

Si se tratan de modo adecuado todas estas dimensiones, el enfermo se sentirá acompañado y esto le ayudará a afrontar la crisis que supone la enfermedad y a situarse ante ese desafío.

5. Derecho a morir en serenidad: ensañamiento terapéutico, cuidados paliativos y sedación

Cuando se acerca el final de la vida, la persona humana tiene derecho a morir en la mayor serenidad posible y con la dignidad que le es debida. Esto lleva consigo:

1.- Evitar el ensañamiento terapéutico. Respetar la dignidad del morir implica evitar tanto anticipar la muerte como retrasarla con el llamado "ensañamiento terapéutico".

2.- Facilitar los cuidados paliativos. La medicina paliativa es un instrumento precioso para acompañar al paciente en las fases más dolorosas de su enfermedad. Es importante apostar por estos cuidados paliativos, que deben ser integrales, es decir, no sólo se refieren a los aspectos médicos, sino también a los psicológicos y espirituales.

3.- La sedación (supresión de la conciencia). A veces, para aliviar los dolores del enfermo, se recurre a la sedación, la cual es lícita. Debe contar, en la medida de lo posible, con el consentimiento del paciente o, al menos, de su familia.

6. Morir con dignidad

Para la mayoría de las personas, "morir con dignidad" significa morir sin dolor u otros síntomas mal controlados; morir a su tiempo natural, sin que se acorte o se prolongue de forma innecesaria la vida; morir rodeado del cariño de la familia y los amigos; morir

con la posibilidad de haber sido informado adecuadamente, eligiendo, si se puede, el lugar (hospital o domicilio) y participando en todas las decisiones importantes que le afecten; morir con la ayuda espiritual que precise

7. Las leyes eutanásicas

Una ley a favor de la eutanasia o el suicidio asistido es un mal para la sociedad. Introduce lo que el Papa Francisco llama “cultura del descarte”, que rechaza los seres humanos más frágiles. Abordar el sufrimiento humano pretendiendo eliminar a las personas que lo padecen, es un fracaso del sistema asistencial, pero también de toda la sociedad, que se desentiende de los más débiles.

Estas leyes son gravemente injustas, porque lesionan el derecho fundamental a la vida. Existe, por ello, el deber grave y la obligación de oponerse a las leyes que facilitan la eutanasia (*Evangelium vitae*, 73). La oposición a la eutanasia no es cuestión de una religión sino del respeto al derecho natural y el reconocimiento de la dignidad de la persona, que es la base de toda sociedad.

La eutanasia es siempre un fracaso de quien la defiende, de quien la solicita y de quien la practica. La eutanasia y el suicidio asistido no hacen a la sociedad mejor, ni más libre, ni son expresión de verdadero progreso. Por el contrario, con la admisión de la eutanasia la vida social queda herida y debilitada.